भाष्यम्—यदा तु सर्वे गुणाः कथमेकः शब्दः एकमिन्द्रियमिति—

परिणामैकत्वाद्वस्तुतत्त्वम् ॥ १४ ॥

प्रख्याक्रियास्थितिशीलानां गुणानां ग्रहणात्मकानां करणभावेनैकः परिणामः श्रोत्रमिन्द्रियं, ग्राह्यात्मकानां शब्दभावेनैकः परिणामः शब्दो विषय इति। शब्दादीनां मूर्त्तिसमानजातीयानामेकः परिणामः पृथिवीपरमाणुस्तन्मात्रावयवः, तेषाञ्चैकः परिणामः पृथिवी गौर्वृक्षः पर्वत इत्येवमादिः। भूतान्तरेष्वपि स्नेहोष्ण्यप्रणामित्वावकाशदानान्युपादाय सामान्यमेकविपाकारम्भः समाधेयः।

नास्त्यर्थो विज्ञानविसहचरोऽस्ति तु ज्ञानमर्थविसहचरं स्वप्नादौ कल्पितमित्यनया दिशा ये वस्तुस्वरूपमपह्नुवते ज्ञानपरिकल्पनामात्रं वस्तु स्वप्नविषयोपमं न परमार्थतोऽस्तीति ये आहुः ते तथेति प्रत्युपस्थितमिदं स्वमाहात्म्येन वस्तु कथमप्रमाणात्मकेन विकल्पज्ञानबलेन वस्तुस्वरूपमुत्सृज्य तदेवापलपन्तः श्रद्धेयवचनाः स्युः ॥ १४ ॥

But if all objects are products of the three Guṇas, then how can there be a single perception as 'one sound Tanmātra', 'one sense-organ (as ear, eye etc.)' ?

On Account Of The Co-Ordinated Mutation Of The Three Guṇas, Objects Appear As One. 14.

Receptive Guṇas with the three properties of cognition, activity and retentiveness, mutate into an instrument of reception, *e.g.* the organ for reception of sound. Similarly, objective Guṇas undergo modification as sound manifesting into a sound object. The modifications of the various Tanmātras such as sound Tanmātra, smell Tanmātra etc. into tangible states, form the various Bhūtas or elements such as Śabda Bhūta, Kṣiti Bhūta (1) etc. each according to the appropriate Tanmātra. In the same way from the mutation of those Bhūtas and their phenomenal conglomeration, are formed earth, cow, tree, hill etc. In respect of the other Bhūtas (gross elements) according to their respective properties of fluidity, warmth, mobility and